

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Ярослав Федорук

**ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
В ЖИТТЄПИСАХ
КНЯЗІВ ТА ГЕТЬМАНІВ**

Довідник школяра

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

Від автора

Історія в життєписах — це популярний жанр, започаткований ще життійною літературою Київської Русі і пізнього середньовіччя, а в українській науці у ХІХ ст. відомими істориками того часу Миколою Костомаровим, Володимиром Антоновичем та ін.

На тлі історичних подій від епохи Київської Русі у цій книжці зібрані біографії найвизначніших діячів нашої історії, провідників українського політичного життя — князів та гетьманів. Про багатьох з них збереглося дуже мало відомостей. Численні війни, що проходили на нашій землі впродовж цілого тисячоліття, знищили багатющі бібліотеки і рукописи, з яких можна було б почерпнути історичні знання. Роки радянської влади довершили справу руйнування української культури і фальсифікації історії. Як результат, сьогодні ми маємо дуже багато прогалин у вивченні історії, і заповнити їх — це робота для майбутніх поколінь учених.

Тисячолітня боротьба українського народу за свою свободу є героїчною сторінкою в історії Східної Європи і у світовій історії взагалі. Кожен українець може гордитися походами князів Святослава і Данила Галицького, козацькими війнами ХVІ–ХVІІІ ст. Запорізька Січ, волелюбне вогнище непокори поневолювачам, не мала аналогів у жодного народу світу. Козацька свідомість була настільки сильною, що іноземні мандрівники називали українців того часу “козацькою нацією”, а козаки служили при дворах французьких королів, австрійських імператорів та інших правителів Європи. Київська Русь і епоха козаччини — це славні часи українського війська, які дали ґрунт для національно-визвольної боротьби у ХХ ст., заснували основні політичні традиції, за якими зараз ми живемо.

Обов'язок кожної людини — пізнавати історію свого народу, бо це пізнання є дороговказом для майбутнього життя. Не все у діяльності наших князів та гетьманів було достойне для прикладу нащадкам. Але історію переписати неможливо і ми повинні усе приймати таким, яким воно було. Це наше минуле і нам є чим пишатися.

КНЯЗЬ ОЛЕГ

(р. нар. невід. — 912)

Князь Олег є однією з найзагадковіших фігур в українській історії. У літописах його згадують як воеводу малолітнього князя Ігоря. Але народна традиція дуже часто надає історичним фактам легендарного забарвлення, тому відомості про Олега залишаються дуже непевними. Він прийшов на Русь із далекої Скандинавії, і у 882 році хитрістю захопив Київ, убивши князів Аскольда і Дира.

Руська земля на той час складалася з багатьох відокремлених слов'янських племен, і Олег почав силою підбивати їх під свою владу. Підкорені племена мусили платити велику данину у державну скарбницю Києва.

Особливо князь Олег прославився у війнах з Візантійською імперією. Відомі два його походи на Царгород у 907 і 911 роках. Збереглася розповідь літописця, ніби греки, почувши, що руські човни спускаються Дніпром у Чорне море, перекрили ланцюгами Босфорську протоку. Але Олег поставив свої кораблі на колеса, пошив їм шовкові вітрила і сушею обійшов візантійську оборону, взявши Царгород в облогу. Візантіїці мусили випла-

КНЯЗЬ ІГОР

(р. нар. невід. — 945)

Малою дитиною Ігор прибув на кораблях до Києва разом з військом Олега. У яких родинних відносинах були Олег та Ігор — невідомо, але ймовірно те, що Олег був звичайним воєводою Ігоря, як свідчить літопис. Ігор почав князувати тільки після смерті Олега вже у зрілому віці. Отже, вони мушили бути родичами, бо інакше правління Олега мало б припинитися з повноліттям Ігоря.

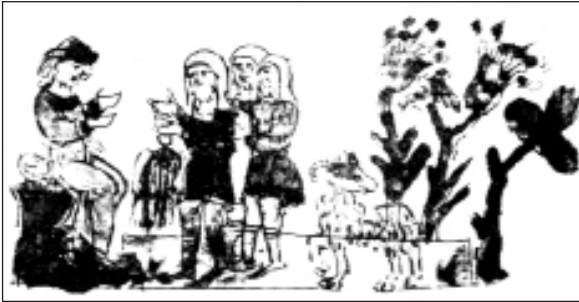
Зайнявши великокнязівський престол, Ігор, як і його попередник, почав зміцнювати власне становище серед інших князів у слов'янських землях. Він змусив уличів і деревлян давати данину Києву. Окрім того, князь почав боротьбу зі степовими ордами печенігів, які вже тоді починали робити набіги на Русь. Таким чином зміцнювалася централізація влади київського князя, зростав його авторитет.

Не настільки успішною, однак, як в Олега, була боротьба Ігоря з Візантією. Відомий його морський похід 941 року, після якого Русь поступилася багатьма привілеями на Чорному морі. Це було ухвалено договором 944 року, що був значною поступкою у порівнянні з попередніми русько-візантійськими угодами.

Дружина Ігоря
приймає присягу.

*Мініатура
XIII (XV) ст.*

Сплата данини.

*Малюнок
XIII (XV) ст.*

Більш вдалимими були походи Ігоря на Каспійське море і на Кавказ у 941 і 944 роках. Руські воїни здобули багато перемог. Повертаючись назад і пам'ятаючи засідку хозар на Олега, вони обійшли володіння Хозарського каганату.

Князь Ігор загинув у 945 році під час боротьби зі слов'янськими князями на Русі. Він відправив до деревлян воеводу Свенельда збирати данину. Коли дружинники Свенельда збагатилися і верталися у Київ, то князівська дружина почала нарікати на воеводських слуг, які, мовляв, мають більшу винагороду, ніж князівські. Ігор змушений був ще раз іти в деревлянську землю збирати данину, тепер уже для своєї дружини. Деревляни розгнівалися від такої пожадливості киян. Деревлянський князь Мал вчинив засідку на Ігоря і вбив його.

КНЯГИНЯ ОЛЬГА

(р. народ. невід. — 969)

Після смерті Ігоря київський великокняжий престол зайняла його жінка, княгиня Ольга. Вона правила як регент малолітнього сина Святослава. Літопис згадує її походження з Псковщини і дописує всілякі легенди про неї. За однією з них, Ігор, перебуваючи на мисливських ловах, мусив перейти річку, де перевізником була проста селянська дівчина. Вона так припала князеві до душі, що він узяв її собі за жінку. Інший переказ — ніби Ольгу висватав для Ігоря князь Олег, але тоді вона мусила б бути князівського роду.

Перше, що зробила Ольга за час свого князювання, — це помстилася деревлянам за вбивство її чоловіка. У глибшому підтексті цієї помсти була необхідність приборкати непокірних деревлян і змусити їх надалі знову платити данину Києву. Деревлянський князь відчув таку небезпеку і вислав своє посольство до Ольги з пропозицією одружитися з нею. Княгиня вбила цих послів і вирушила походом на Іскоростень — деревлянську столицю. Вона, однак, не змогла підкорити місто і вдалася до хитрощів. Існує легенда, що мешканці Іскоростеня зібрали для неї данину: по три голуби і по три

Ольга
в Царгороді.

*Мініатюра
XIII (XV) ст.*

горобці від кожної хати. Вона пустила цих птахів назад з прив'язаними до них палаючими гілками і спалила місто.

Інша важлива подія з життя княгині — її охрещення. Припускають, що це сталося під час її мандрівки до Царгороду у 957 році, але вона, напевно, охрестилася раніше, у Києві. Ольга побудувала в Києві кілька церков, тримала при своєму дворі грецьких священників і візантійську церковну літературу.

Зовнішня політика княгині Ольги не була такою активною, як Олега або Ігоря. Вона не робила збройних походів ні на греків, ні на Схід.

У 958–959 роках княгиня відправляла посольство до німецького імператора Оттона I, але невідомо, з якою метою. Імператор, принаймні, хотів використати це для християнського місіонерства на Русі і послав до Києва свого єпископа. З цього, однак, нічого не вийшло, і якихось організаційних заходів щодо утвердження християнства в Україні Ольга взагалі не робила. Прийняття християнства не було її державною політикою, а лише приватною справою.

Перед смертю вона наказала поховати себе за християнським звичаєм, а згодом церква проголосила її святою.

